

ภาคอุตสาหกรรมของอีสานในระยะหลังเผชิญกับความท้าทายจากปัจจัยเชิงวัฏจักร ที่อุปสงค์โลกฟื้นตัวช้า และสินค้าคงคลังของคู่ค้ายังอยู่ในระดับสูง และปัจจัยเชิงโครงสร้างที่อีสานผลิตสินค้าโลกเก่าไม่ตอบสนองความต้องการของโลกที่เปลี่ยนไป ประกอบกับกำลังซื้อภายในภาคอีสานยังคงเปราะบาง บทความนี้จึงฉายภาพสถานการณ์อุตสาหกรรมภาคอีสานหลังเหตุการณ์โควิด-19 คลี่คลายถึงปัจจุบัน พร้อมทั้งตัวอย่างการปรับตัวจากผู้ประกอบการที่อยู่รอดได้ และความท้าทายระยะถัดไปที่แนวโน้มผลกระทบจากนโยบายการค้าระหว่างประเทศจะมีความรุนแรงมากขึ้น

ปี 65 และ 66 หลังโควิดคลี่คลาย การผลิตภาคอีสานหดตัวต่อเนื่อง และเริ่มเห็นการฟื้นตัวบ้างในปี 67

ปี 65 เป็นปีที่สถานการณ์แพร่ระบาดของโควิดทยอยปรับดีขึ้น แต่ภาพรวมภาคการผลิตสะท้อนจากข้อมูลดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม กลับพบว่าโดยรวมหดตัวจาก **“ปัจจัยเชิงวัฏจักร”** ที่อุปสงค์โลกฟื้นตัวช้าและสินค้าคงคลังของคู่ค้ายังอยู่ในระดับสูง ซึ่งได้รับผลกระทบจากการที่เศรษฐกิจของประเทศคู่ค้ายังไม่ฟื้นตัวและการกักตุนสินค้าในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และ **“ปัจจัยเชิงโครงสร้าง”** ที่สินค้าอีสานไม่ตอบสนองความต้องการของโลกที่เปลี่ยนไป ส่งผลให้การผลิตที่เน้นส่งออก อาทิ หมวดชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์หดตัว ซึ่งเป็นหมวดการผลิตสำคัญที่มีน้ำหนักมูลค่าประมาณร้อยละ 16 ของภาคการผลิต สำหรับการผลิตที่เน้นการขายในประเทศหดตัว อาทิ หมวดเครื่องดื่ม จากกำลังซื้อที่ยังเปราะบางจากการหนี้และค่าครองชีพที่อยู่ในระดับสูง ประชาชนยังระมัดระวังการใช้จ่าย ขณะที่การผลิตปูนซีเมนต์ลดลงตามภาวะตลาดภาคอสังหาริมทรัพย์ที่ซบเซา สอดคล้องกับความสามารถในการทำกำไร (อัตราส่วนของกำไรต่อรายได้) ที่ลดลงตามตาราง ก ในภาคผนวก

ในปี 66 ดัชนีการผลิตหดตัวสูงขึ้น จากหมวดอุตสาหกรรมอาหารและการผลิตยางพาราแปรรูปที่หดตัวจากผลของภัยแล้ง ขณะที่หมวดสิ่งทอเครื่องแต่งกายได้รับผลกระทบจากสินค้าจีนที่ทะลักเข้ามาไทยมากขึ้น ทำให้หดตัวสูงถึงร้อยละ 32.3

อย่างไรก็ดี ในปี 67 ดัชนีการผลิตกลับมาขยายตัวได้บ้าง จากการผลิตหมวดอาหาร โดยเฉพาะน้ำตาลทรายขาวที่มีการผลิตเพิ่มขึ้นตามความต้องการของคู่ค้า การผลิตเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ขยายตัวตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และการผลิตหมวดชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ที่ปรับตัวขึ้นจากการเติบโตของธุรกิจกลุ่มค้าปลีกออนไลน์

ตารางที่ 1 การเติบโตของการผลิตอุตสาหกรรมภาคอีสาน

% การเติบโตเทียบกับปีก่อน	65	66	67
อาหาร (31.8)	3.2	-4.4	7.9
ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ (15.9)	-24.7	-33.1	-15.1
ยางและพลาสติก (8.5)	11.0	-1.5	-8.7
เครื่องดื่ม (7.2)	-2.1	-3.9	5.6
ปูนซีเมนต์ (3.9)	-3.6	-1.5	11.6
สิ่งทอและเครื่องแต่งกาย (1.9)	14.4	-32.3	11.3
รวม	-2.3	-9.8	2.0

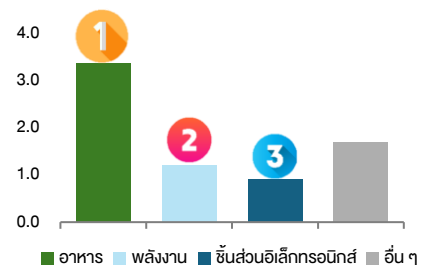
() ตัวเลขในวงเล็บ คือ สัดส่วนน้ำหนักต่อภาคการผลิตภาคอีสาน
ที่มา: สศอ., สศก., และกรมศุลกากร คำนวณโดย รพท.

การลงทุนใหม่ลดลงสอดคล้องกับภาวะการผลิต แต่ยังเห็นการลงทุนเพิ่มขึ้นในหมวดอาหารที่เป็นจุดแข็งของภาคอีสาน

การลงทุนใหม่ภาคอีสานหลังโควิดปี 65-67 ลดลงเทียบกับค่าเฉลี่ย 10 ปี¹ แต่การลงทุนอุตสาหกรรมอาหารยังไปได้ดี² โดยเป็นการลงทุนอันดับหนึ่งในภาคอีสานที่มีมูลค่ารวมกว่าสามหมื่นล้านบาท เช่น โรงงานน้ำตาล โรงงานแปรรูปเนื้อสัตว์ และโรงงานแปรงไม้ส่าปะหลัง ตามสภาพภูมิประเทศที่มีพื้นที่มาก ขณะที่โรงเลี้ยงสัตว์มีที่ตั้งห่างกัน การแพร่ระบาดของเชื้อโรคในสัตว์จึงน้อย รวมถึงพัฒนาการของโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่ง ทำให้การเลี้ยงสัตว์และผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์เพิ่มขึ้น

การลงทุนอันดับสองคือโรงงานผลิตพลังงานเพื่อรองรับกรณีใหม่ของโลกผ่านการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green) ซึ่งมีมาตรฐานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำหรือเป็นศูนย์ จึงมีการเปิดโรงงานไฟฟ้าพลังงานสะอาดขนาดใหญ่ การลงทุนอันดับสามคือโรงงานผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์จากนักลงทุนต่างประเทศที่มองถึงจุดยุทธศาสตร์ของภาคอีสานที่มีระบบโลจิสติกส์ เอื้อต่อการขนส่งไปประเทศกลุ่มอาเซียน รวมถึงสาธารณรัฐประชาชนจีน

รูปที่ 1 จำนวนเงินทุนจดทะเบียน
ของโรงงานจัดตั้งใหม่
(หมื่นล้านบาท, 2565 – 2567)

ที่มา: สถิติโรงงานอุตสาหกรรม กรมโรงงานอุตสาหกรรม

¹ จากสถิติโรงงานจัดตั้งใหม่แบ่งภาคอีสาน ค่าเฉลี่ยทุนจดทะเบียนโรงงานใหม่ปี 65 – 67 อยู่ที่ปีละ 2.3 หมื่นล้านบาท/ปี ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยย้อนหลัง 10 ปี ที่ 2.9 หมื่นล้านบาท/ปี

² สะท้อนจากค่าเฉลี่ยทุนจดทะเบียนโรงงานอาหารจัดตั้งใหม่ปี 65 – 67 ที่ปีละ 1.2 หมื่นล้านบาท/ปี ซึ่งมากกว่าค่าเฉลี่ยย้อนหลัง 10 ปี ที่ 1.1 หมื่นล้านบาท/ปี

ความท้าทายภาคการผลิตอีสานหลังโควิดคลี่คลาย

คณิศร เรืองแสง | เพชรลักษณ์ บุญญาคุณากร
สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ธนาคารแห่งประเทศไทย

โรงงานเดิมที่ยังไปต่อได้ มีการปรับตัวอย่างไรให้อยู่รอด ?

จากข้อมูลกรมโรงงานอุตสาหกรรม พบว่าทุนจดทะเบียนรวมของโรงงานไทยที่ปิดตัวในปี 65-67 เพิ่มขึ้นเทียบกับค่าเฉลี่ย 10 ปี³ ทั้งนี้ โรงงานอีสานเดิมที่ยังไปต่อได้ ส่วนใหญ่มีการปรับตัว จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในพื้นที่ มีแนวทางสรุปได้ดังนี้ 1) การเพิ่มมูลค่า 2) การลดต้นทุน 3) การเพิ่มช่องทางจำหน่าย และ 4) การหาผู้ร่วมลงทุน โดยแต่ละประเภทผลิตภัณฑ์มีรายละเอียดต่างกัน เช่น

ชั้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	ส่วนใหญ่ลดต้นทุนโดยใช้เครื่องจักรและจ้างผู้รับเหมาหรือจ้างเหมาแรงงานจากภายนอกทดแทน • ชั้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ สร้างมูลค่าเพิ่มโดยพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อเนื่อง สะท้อนจากราคาค่าต่อชิ้นของชั้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตามรูป ก ในภาคผนวก • ชั้นส่วนยานยนต์ ประเภชั้นส่วนรถสันดาป ปรับตัวโดยทำการศึกษการผลิตชั้นส่วนยานยนต์ไฟฟ้า เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัว หรือพัฒนาสินค้าใหม่ เช่น ผลิตภัณฑ์ประเภท On-Board Charger สำหรับยานยนต์ไฟฟ้า
สิ่งทอและเครื่องแต่งกาย	• เครื่องแต่งกาย เพิ่มช่องทางการจำหน่ายทางออนไลน์ทั้งแพลตฟอร์มในประเทศและต่างประเทศเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มลูกค้าที่มีกำลังซื้อสูง • ชุดชั้นใน จ้างบริษัทในประเทศจีนผลิตในบางผลิตภัณฑ์ เนื่องจากเทคโนโลยีการผลิตของจีนมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า • ธุรกิจสิ่งทอ ประเภทหมอนที่ใช้จีบปลา มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ตามรูปแบบการจีบปลาที่บางส่วนเปลี่ยนเป็นการเลี้ยงปลาในกระชังกลางทะเล
อาหาร/ เครื่องดื่ม	• อาหารสำเร็จรูป บริหารต้นทุนผ่านการนำเข้าวัตถุดิบจากจีนมากขึ้น เนื่องจากมีราคาถูกกว่าและมีคุณภาพที่ได้มาตรฐาน • ขนม/เบเกอรี่ เพิ่มการบริการให้แก่อุปค้ามากขึ้น ทั้งยังมีการบริการขนส่งสินค้าสู่ร้านค้าปลีกโดยตรง • เครื่องดื่ม ออกผลิตภัณฑ์ใหม่และรสชาติใหม่ มีแผนร่วมลงทุนกับบริษัทในต่างประเทศ เพื่อเพิ่มสภาพคล่อง ไลน์วัฒนธรรมการผลิตรูปแบบใหม่ และขยายตลาดไปต่างประเทศมากขึ้น • แป้งมันสำปะหลัง เพิ่มสัดส่วนการผลิตแป้งมันสำปะหลังออร์แกนิก เพื่อสร้างความได้เปรียบในการส่งออก • ปลุสตัว ปรับตัวด้วยการทำฟาร์มอัจฉริยะและทดแทนแรงงานด้วยเครื่องจักร เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

³ จากสถิติโรงงานปิดกิจการของไทย ค่าเฉลี่ยทุนจดทะเบียนโรงงานที่ปิดตัวปี 65 – 67 อยู่ที่ปีละ 8.8 หมื่นล้านบาท/ปี ซึ่งมากกว่าค่าเฉลี่ยย้อนหลัง 10 ปี ที่ 6.0 หมื่นล้านบาท/ปี

ความท้าทายเพิ่มเติมระยะถัดไปมีอะไรบ้าง ?

ในระยะถัดไปจะมีความท้าทายเพิ่มมากขึ้นจากนโยบายการค้าของประเทศเศรษฐกิจหลักเป็นสำคัญ อาทิ

1) **นโยบายการค้าสหรัฐฯ** จากรัฐบาลของ “โดนัลด์ ทรัมป์” ทำเนียบขาวประกาศกำหนดภาษีนำเข้าจากประเทศคู่ค้าสำคัญเพิ่มขึ้น คาดว่าจะกระทบภาคการผลิตอีสานที่มีห่วงโซ่อุปทานกับสหรัฐฯ ผ่านประเทศที่ถูกตั้งกำแพงภาษี เช่น ฮ่องกงที่ส่งออกไปยังจีนที่นำไปแปรรูปเป็นยางล้อรถยนต์และส่งออกไปยังสหรัฐฯ สำหรับการกำหนดกำแพงภาษีนำเข้าสินค้าต่อทุกประเทศ ยังมีความไม่แน่นอน หากมีการบังคับใช้จริง คาดว่าจะกระทบภาคการผลิตอีสานในหมวดที่มีการส่งออกไปยังสหรัฐฯ สูง เช่น หมวดอิเล็กทรอนิกส์ หมวดสิ่งทอ และเครื่องแต่งกายดังรูปที่ 2 ขณะที่หมวดอาหารมีแนวโน้มที่จะได้รับผลกระทบน้อยกว่า เนื่องจากสัดส่วนมูลค่าการส่งออกไปยังสหรัฐฯ คิดเป็น 4% ของมูลค่าการส่งออกของหมวดอาหาร

2) **นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม** ส่งผลให้ธุรกิจคู่ค้าต้องการสินค้าที่มีมาตรฐานบ่งชี้ว่ามีกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น มาตรฐานน้ำตาล Bonsucro⁴ ยางพารา EUDR⁵ เป็นต้น ซึ่งหากอีสานปรับตัวไม่ทันอาจส่งผลกระทบต่อความต้องการสินค้าได้ รูปที่ 2 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกภาคอีสานตามหมวดสินค้าปี 2567

หมวดอิเล็กทรอนิกส์	สหรัฐฯ	ฮ่องกง	อาเซียน	อื่นๆ	
	37.1%	18.5%	13.3%	31.1%	
หมวดสิ่งทอและเครื่องแต่งกาย	สหรัฐฯ	อาเซียน	ตะวันออกกลาง	อื่นๆ	
	39%	30.5%	7.3%	23.2%	

หมายเหตุ: หมวดอิเล็กทรอนิกส์ รวมหมวดชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องใช้ไฟฟ้า ที่มา: กรมศุลกากร คำนวณโดย รพท.

⁴ Bonsucro คือ องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรโดยกำหนดมาตรฐานในการผลิตอ้อยและน้ำตาลขึ้นโดยคำนึงถึงความมั่นคงทางสังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ

⁵ EUDR หรือ European Union Deforestation Regulation หมายถึง กฎหมายว่าด้วยสินค้าที่ปลอดจากการตัดไม้ทำลายป่าของสหภาพยุโรป

ความท้าทายภาคการผลิตอีสานหลังโควิดคลี่คลาย

คณิศร เรืองสุเมธ | เพชรลักษณ์ บุญญาคุณากร
สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 2 ผลกระทบของนโยบายการค้าสหรัฐฯ ที่สำคัญและมาตรฐานสิ่งแวดล้อมที่คาดว่าจะส่งผลต่อภาคการผลิตภาคอีสาน

		
นโยบายการค้าสหรัฐฯ ขึ้นภาษีนำเข้าจากจีน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60*	สหรัฐฯ อาจนำเข้าสินค้าจากไทยมากขึ้น หากต้นทุน การนำเข้าสินค้าจีนมีมูลค่าสูงกว่าการนำเข้าสินค้าไทย	- จีนอาจทุ่มสินค้า (China-flooding) มาประเทศไทยมากขึ้น - กำลังซื้อของจีนในสินค้าไทยลดลง จากเศรษฐกิจจีนที่ชะลอตัวลง - การลงทุนใหม่ชะลอตัวลง จากความไม่แน่นอนในเศรษฐกิจโลก
มาตรฐานสิ่งแวดล้อมใน สินค้าแปรรูปเกษตร เช่น น้ำตาล Bonsucro/ ยางพารา EUDR	ภาคธุรกิจโดยเฉพาะบริษัทขนาดใหญ่ในต่างประเทศที่ ต้องการมีความเป็นกลางทางคาร์บอนต้องใช้วัตถุดิบที่ผลิต ด้วยมาตรฐานความยั่งยืน จึงเป็นโอกาสสำหรับ ผู้ประกอบการรายใหญ่ที่สามารถปรับตัวตามมาตรฐานได้	ผู้ประกอบการรายกลาง-เล็กปรับตัวได้ยาก เนื่องจากการปรับตัว ต้องใช้เงินทุนสูง และขาดบุคลากรที่เพียงพอสำหรับการปรับตัวไปสู่ ความเป็นกลางทางคาร์บอน

หมายเหตุ: * จากการสัมภาษณ์ของทริบปี ณ วันที่ 4 ก.พ. 2567

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

1. หลังสถานการณ์โควิดคลี่คลาย ภาคการผลิตอีสานหดตัวต่อเนื่องในปี 65 และปี 66 ทั้งจากปัจจัยเชิงวัฏจักรและปัจจัยเชิงโครงสร้าง ส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตที่เน้นส่งออกเป็นสำคัญ เช่น หมวดชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ หมวดสิ่งทอและเครื่องแต่งกาย อย่างไรก็ตาม ในปี 67 ภาคการผลิตอีสานกลับมาขยายตัวได้บ้าง ตามการผลิตน้ำตาลทรายที่ขยายตัวตามความต้องการของคู่ค้า และการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ขยายตัว
2. การปรับตัวจึงเป็นทางรอดที่สำคัญของภาคการผลิตอีสาน โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในพื้นที่ พบว่าโรงงานขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่สามารถอยู่รอดได้นั้นมีการปรับตัว โดย 1) การเพิ่มมูลค่า 2) การลดต้นทุน 3) การเพิ่มช่องทางจำหน่าย และ 4) การหาผู้ร่วมลงทุนเพิ่ม
3. ในระยะถัดไป เศรษฐกิจภาคอีสานมีแนวโน้มเติบโตต่ำ จากภาคการผลิตที่ยังมีปัญหาเชิงโครงสร้าง ทั้งการผลิตสินค้าโลกเก่า และขาดปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่ ในการผลักดันให้เศรษฐกิจอีสานเติบโตอย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้งยังมีความท้าทายใหม่ที่จะกดดันภาคการผลิตจากนโยบายการค้าสหรัฐฯ และกระแสสิ่งแวดล้อม ที่ภาคธุรกิจควรเร่งปรับตัวให้ทัน ขณะเดียวกันภาครัฐควรเร่งพัฒนาศักยภาพแรงงานและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับและดึงดูดอุตสาหกรรมใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ท้ายสุดทุกภาคส่วนควรร่วมมือกันเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปรับตัวของภาคธุรกิจ ภาครัฐควรเสริมสร้างความเชื่อมั่นในการรับมือกับสงครามทางการค้าและสินค้าที่จะทะลักมาจากจีน และบทบาทภาคการเงินที่ช่วยเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมให้กับการณ์ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้มุ่งผลักดันให้ภาคการเงินมีบทบาทในการช่วยให้ภาคเศรษฐกิจเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน โดยได้ดำเนินการ 2 ส่วน ได้แก่

- 1) การวางรากฐานที่จำเป็นในระยะยาวสำหรับระบบนิเวศด้านสิ่งแวดล้อม เช่น แผนนโยบายการให้สถาบันการเงินผนวกเรื่องสิ่งแวดล้อมในการทำธุรกิจ (Standard Practice) และการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านสิ่งแวดล้อมของไทย (Thailand Taxonomy)
- 2) การสร้างแรงจูงใจให้เกิดการปรับตัวมากขึ้น โดยให้สถาบันการเงินมีผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ช่วยสนับสนุนการปรับตัวของภาคธุรกิจ โดยมีโครงการ Financing the Transition ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยได้รับความร่วมมือจากธนาคารพาณิชย์ 8 แห่ง ในการกำหนดเป้าหมายการปล่อยสินเชื่อเพื่อการปรับตัว ในปี 2568 สูงถึง 1 แสนล้านบาท⁶ เพื่อให้ภาคธุรกิจปรับเปลี่ยนกระบวนการดำเนินงานที่มีหรือได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมสูงไปสู่การดำเนินงานที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมลดลง

การเงินเพื่อความยั่งยืน
ด้านสิ่งแวดล้อม

⁶ จากคำกล่าวปาฐกถาพิเศษ งาน Sustainability Forum 2025 หัวข้อ “Climate Finance toward SDGs” โดย ดร. รุ่ง มีลลิกะมาส รองผู้จัดการธนาคารแห่งประเทศไทย

ความท้าทายภาคการผลิตอีสานหลังโควิดคลี่คลาย

คณิศร เรืองแสง | เพชรลักษณ์ บุญญาคุณากร
สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาคผนวก

ตาราง ก: การเปลี่ยนแปลงในตัวชี้วัดทางธุรกิจปี 2565 เทียบกับปี 2560 โดยแบ่งตามหมวดอุตสาหกรรม

ภาคการผลิต	อัตราส่วนงบกำไรต่อรายได้ (OPM)	อัตราส่วนงบกำไรต่อสินทรัพย์ (ROA)	อัตราส่วนงบหนี้ต่อทุน (D/E)
ภาคอีสาน			
อาหาร			
ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์			
ยางและพลาสติก			
เครื่องดื่ม			
ปูนซีเมนต์			
สิ่งทอและเครื่องแต่งกาย			

ดีขึ้น

ทรงตัว

แย่ลง

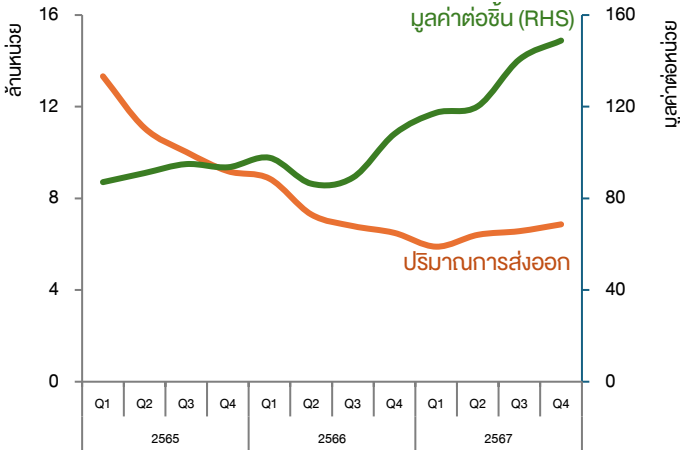
หมายเหตุ: **ดีขึ้น** หมายถึง สัดส่วนกำไรธุรกิจเพิ่มขึ้นมากกว่า 0.2% หรือ สัดส่วนหนี้ต่อทุนลดลงมากกว่า 0.1

ทรงตัว หมายถึง สัดส่วนกำไรธุรกิจเปลี่ยนแปลงน้อยกว่า 0.2% หรือ สัดส่วนหนี้ต่อทุนเปลี่ยนแปลงน้อยกว่า 0.1

แย่ลง หมายถึง สัดส่วนกำไรธุรกิจลดลงมากกว่า 0.2% หรือ สัดส่วนหนี้ต่อทุนเพิ่มขึ้นมากกว่า 0.1

ที่มา: กรมพัฒนาธุรกิจการค้า คำนวณโดย สปท.

รูป ก: มูลค่าชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์

ที่มา: กรมศุลกากร คำนวณโดย สปท.